

Soruda

YGS

COĞRAFYA

AÇIKLAMALI

SORU BANKASI

ANKARA

ÖN SÖZ

Her geçen yıl farklı uygulamalara mâruz bırakılan ve bu stresi de ailesiyle birlikte göğüslemek durumunda kalan sevgili öğrenciler!

Coğrafya; başarı sıralamasına olan etkisiyle ve içerik olarak sözelin sayısal olma özelliğiyle oldukça belirleyici bir alandır.

Elinizdeki kitap; konu dağılımı göz önünde bulundurularak, çıkması muhtemel olan soru kalıpları dikkate alınarak ve konu odaklaması yapılarak hazırlanmıştır. Sınavda ihtiyacınız olacak geniş soru çeşitliliğiyle ve oldukça kapsamlı soru çözümleriyle farklı bir yayın konseptine sizler de şahitlik edeceksiniz.

Bu yayının hazırlanmasında desteğini esirgemeyen Biders Yayıncılığa ve sevgili eşime şükranlarımı sunuyorum.

Faydalı olabilmesi ve başarıınıza katkı sunabilmesi dileğiyle...

Hülya KAVAK
hulyakavak2023@gmail.com

1. Dünya'yı Kuzey Yarım Küre ve Güney Yarım Küre olarak ikiye ayıran en büyük çembere Ekvator denir.

- I. Güneş ışınlarını yıl boyu dik alır.
- II. Çizgisel dönüş hızı en fazladır.
- III. Gece-gündüz süreleri yıl boyu aynıdır.
- IV. Kalıcı kar sınırının en alçak olduğu yerdir.

Yukarıda verilenlerden hangileri Ekvator'un özellikleri arasında yer almaz?

- A) Yalnız I   B) II ve III   C) III ve IV
D) I ve IV   E) Yalnız IV

2.

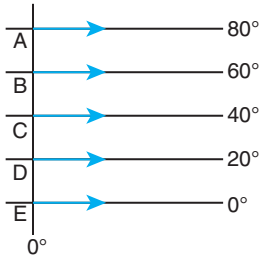

Aynı enlem üzerindeki bütün noktalarda _____ ayıdır.

Yukarıdaki cümlede boş bırakılan alana aşağıdakilerden hangisi getirilemez?

- A) Sıcaklıkları
B) Güneş ışınlarının geliş açısı
C) İklim kuşakları
D) Grup-tan süreleri
E) Gece-gündüz süre farkları

3. Koordinat sisteminde oklar yönünde hareket edilmektedir.

Coğrafi koordinat sistemi düşürüldüğünde hangi ok üzerinde hareket edildiğinde daha az meridyen geçilir?

- A) E   B) D   C) C   D) B   E) A

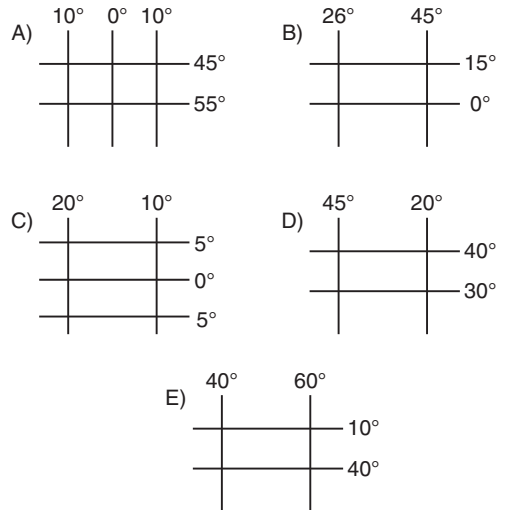
4. Aşağıdakilerden hangisi meridyenlerin özellikleri arasında yer almaz?

- A) İki meridyen arasındaki zaman farkı dört dakikadır.
B) Boyları Ekvator'dan kutuplara doru gidildikçe kısalır.
C) Aynı meridyen üzerindeki bütün noktaların yerel saatleri aynıdır.
D) 21 Mart ve 23 Eylül'de aynı meridyen üzerindeki noktalarda güneş aynı anda doğar ve batar.
E) Kuzey-güney doğrultusunda uzanırlar.

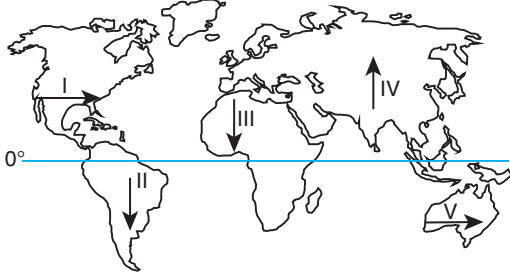
5.

- Kuzeye gidildikçe çizgisel dönüş hızı artar.
- Yerel saati başlangıç meridyeninin yerel saatinde geridir.
- Güneş ışınları yatay düzleme dik açıyla düşmediğinden bakı yönü vardır.

Yukarıda verilen özelliklerin tamamı aşağıdaki koordinat sisteminin hangisinde görülür?

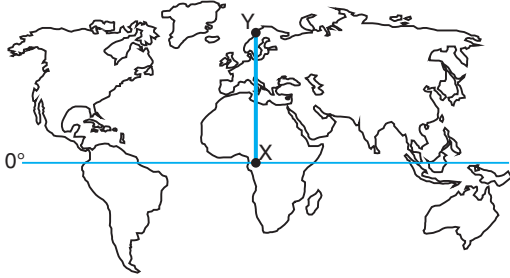
49.

Dünya haritasında verilen oklar yönünde hareket edildiğinde hangisinde grup ve tan süresi kısalır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

50.

Harita üzerinde X merkezinden Y merkezine doğru hareket edilmiştir.

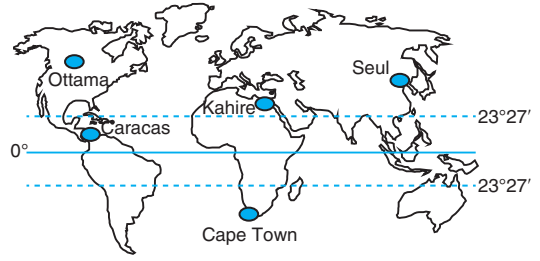
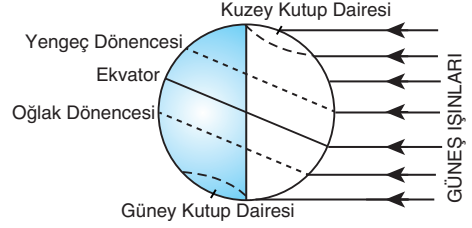
Buna göre, X merkezinden Y merkezine doğru gidildikçe;

- I. Denizlerin tuzluluğu azalır.
- II. X merkezi güneş ışınlarını Y merkezine göre büyük açıyla aldığından, sıcaklık Y merkezine doğru azalır.
- III. Ardışık iki paralel arası daralır.
- IV. Tarım üst sınırı deniz seviyesinden daha yükseklere çıkar.

gibi özelliklerden hangisi görülmez?

- A) I ve II B) Yalnız II C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

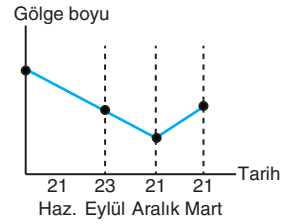
51.

Dünya yukarıdaki konumda iken aşağıda verilen merkezlerin hangisinde gündüz süresi en uzundur?

- A) Caracas B) Ottawa
C) Kahire D) Seul
E) Cape Town

52.

Yukarıdaki bir enlem üzerinde yatay düzleme dik duran bir cismin gölge boyu grafiği verilmiştir.

Buna göre, ölçümün yapıldığı enlem dereceleri aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

- A) 42° Kuzey
B) 66°33' Kuzey
C) 23°27' Güney
D) 0° Ekvator
E) 35° Güney

127. Hava basıncı, deniz seviyesinden yükseklere çıkıldıkça ortalama her 10,5 metrede 1 mm (0,75 mb) azalır.

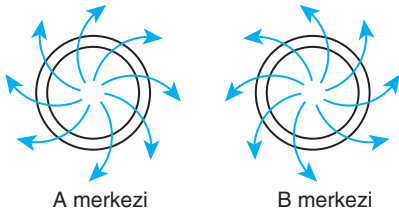
Bu durumun temel sebepleri arasında,

- I. Yoğunluk
- II. Yerçekimi
- III. Nemlilik

verilenlerden hangisi söylenebilir?

- A) I ve II   B) Yalnız II   C) II ve III
D) Yalnız III   E) I ve III

128.

Yukarıda iki merkezin basınç sistemi verilmiştir.

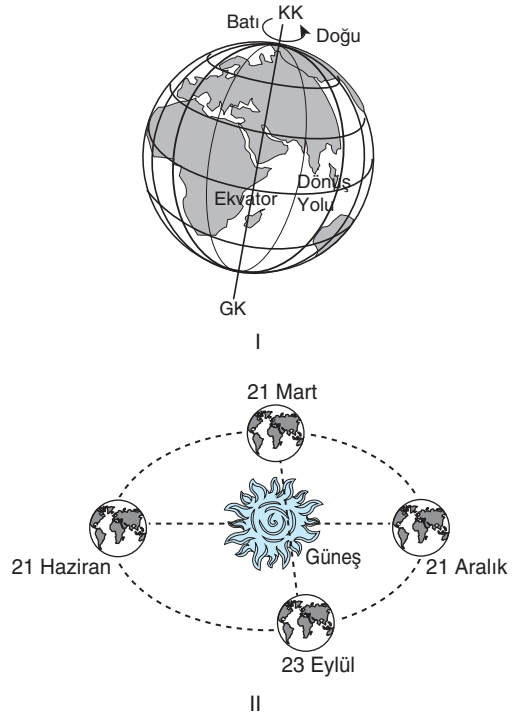
Buna göre, bu iki merkezin,

- I. Yükselteleri
- II. Karasallıkları
- III. Yarım küreleri
- IV. Eğim durumları

gibi özelliklerinden hangileri karşılaştırılabilir?

- A) I ve II   B) Yalnız II   C) I ve III
D) III ve IV   E) Yalnız III

129.

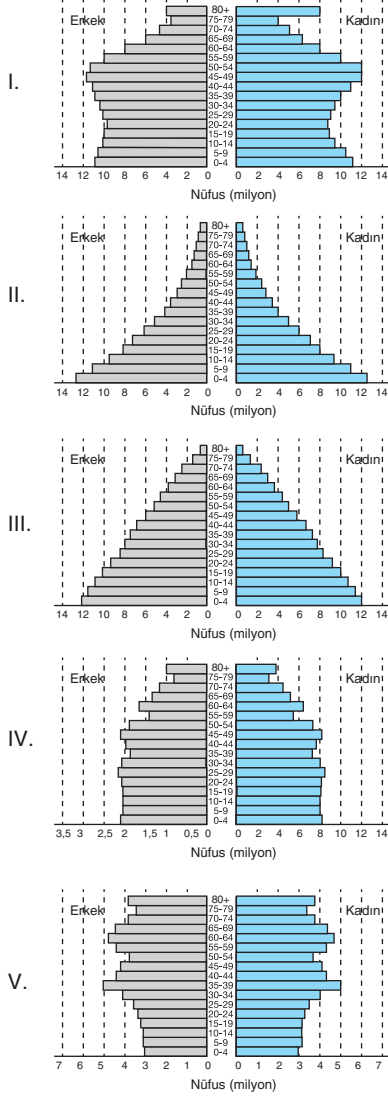

I	II
Dünya'nın eksen hareketi sonucu ortaya çıkmıştır.	Dünya'nın yıllık hareketi ve eksen eğikliği sonucu ortaya çıkmıştır.

Yukarıda verilen I ve II numaralı rüzgarlar aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?

I	II
A) Kutup Rüzgarı	Muson Rüzgarı
B) Meltem Rüzgarı	Muson Rüzgarı
C) Batı Rüzgarı	Meltem Rüzgarı
D) Alizeler	Batı Rüzgarı
E) Muson Rüzgarı	Meltem Rüzgarı

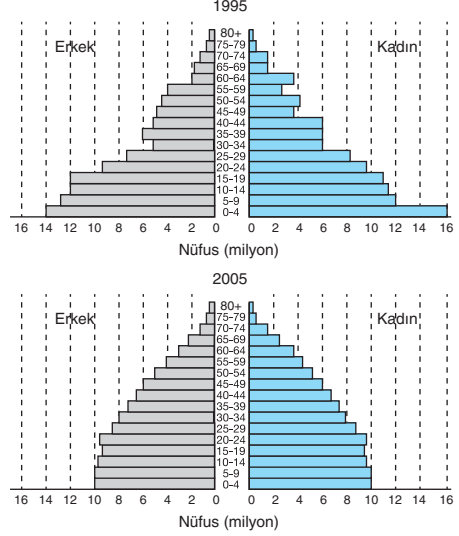
226.

Yukarıda verilen nüfus piramitleri düşünüldüğünde hangisinde doğal nüfus artışı son yıllarda hızla azalmaya başlamıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

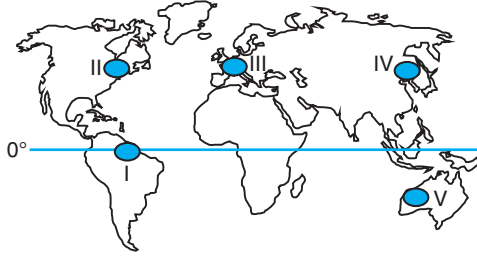
227. Aşağıda bir ülkenin 1955 ve 2005 yıllarındaki nüfus piramitleri verilmiştir.

Buna göre, ülkenin 1955'den 2005'e gelindiğinde aşağıda verilen özelliklerden hangisi doğrudur?

- A) Genç nüfus oranı artmıştır.
B) Sanayi sektöründe çalışanlar azalmıştır.
C) Ortalama yaşam süresi uzamıştır.
D) Demografik yatırımlar artmıştır.
E) Doğum oranları artmıştır.

355.

Yukarıdaki haritada numaralanmış alanlardan hangilerinde sanayi kuruluşlarının varlığı düşünüldüğünde çevre kirliliğinin en az olduğu söylenebilir?

- A) I ve II   B) Yalnız II   C) III ve IV
D) IV ve V   E) I ve V

356. Fosil yakıtlar doğaya zarar verirken alternatif enerji kaynakları doğaya zararı en azdır.

Buna göre;

- I. Biyokütle
II. Linyit
III. Jeotermal
IV. Petrol

gibi verilen enerji kaynaklarından hangilerinin doğaya zararının en az olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I   B) I ve II   C) II ve III
D) II ve IV   E) I ve III

357. - Dalga

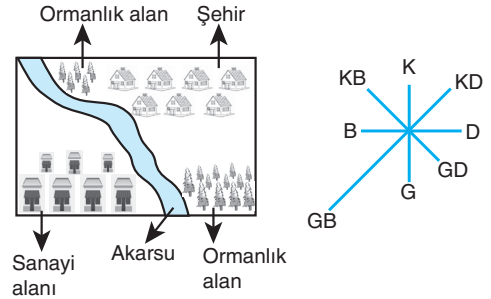
- Rüzgar
- Gelgit
- Güneş

Yukarıda verilen enerji kaynaklarının ortak özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Fosil yakıtları olmaları
B) Tükenmeyen enerji kaynağı olmaları
C) Enerjisini mantodan almaları
D) Pahalı enerji kaynakları olmaları
E) Hava kirliliği oluşturmaları

BİDERS YAYINCILIK

358. Aşağıda bir alanın krokisi ve rüzgar frekans gülü verilmiştir.

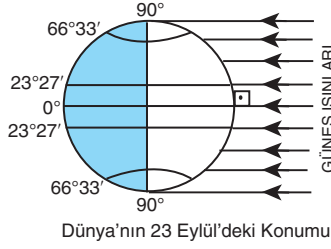
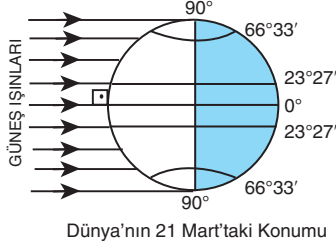
Verilen alanın krokisine ve rüzgar gülüne bakılarak aşağıdaki çevre sorunlarından hangisinin en fazla yaşanması beklenir?

- A) Verilen alanın kuzeybatısındaki ormanlık alanların tahrip edilmiş olması
B) Verilen alanın ortasından geçen akarsuyun akış hızının az olmasına bağlı su kirliliğinin fazla olması
C) Verilen alanın rüzgar yönünün sanayiden çıkan zararlı gazları şehre taşınması
D) Verilen alanın ortalama yükseltisinin fazla olmasına bağlı rüzgarın doğu yönden hızlı esmesi
E) Verilen alanın sanayi tesisine bağlı nüfusunun fazla olması

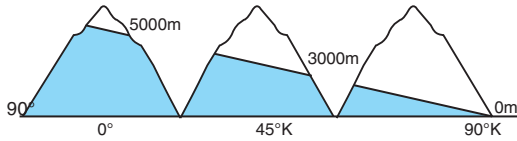
1. Soruda verilen I. öncülde "güneş ışınlarını yıl boyu dik açılarla alır" ifadesi ve IV. öncüldeki "kalıcı kar sınırının en alçak olduğu yer Ekvator"dur ifadesi yanlıştır.

- Ekvator güneş ışınlarını yaklaşık olarak 21 Mart ve 23 Eylül Ekinoks tarihlerinde dik açı ile alır.

DÜNYA'NIN GÜNEŞE KARŞI KONUMLARI

- Ekvator'dan kutuplara doğru uzaklaştıkça kalıcı kar alt sınırı (toktağan kar) deniz seviyesine yaklaşır.

Not

Yükseltinin artmasına bağlı olarak yerden yükseklerle doğru çıkıldıkça sıcaklık azalır. Bu nedenle Ekvator ve civarı sürekli yaz mevsimi yaşanmasına rağmen dağların yükseklerinde (5500 metre) kalıcı karlar görülür.

CEVAP: D

Sakın Unutma

Ekvator'un özellikleri arasında;

- Dünya'yı Kuzey ve Güney Yarım Küre diye ikiye ayıran çembere **Ekvator** denir.
- Ekvator sıfır derece başlangıç çizgisi olarak da bilinir. Dünya üzerinde çizilen en uzun çemberdir.
- Ekvator düzlemi, dünyanın merkezinden geçer.
- Çizgisel hızın en fazla olduğu yerdir.
- Yerçekiminin en az olduğu yerdir.
- Üzerinde gece ve gündüz süreleri her zaman eşittir.
- Kalıcı kar alt sınırının en yüksek olduğu yer Ekvator'dur.
- Ekinokslarda güneş ışınlarını 90° açıyla alır.

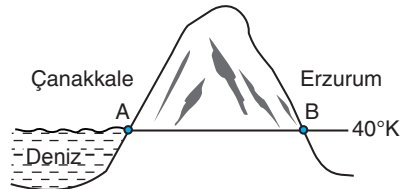
BİDERS YAYINCILIK

2. Soruda verilen A şıkkındaki aynı enlem üzerindeki bütün noktaların sıcaklıkları ve iklim özellikleri aynı değildir. Çünkü bu yerlerin özel konumları farklıdır.

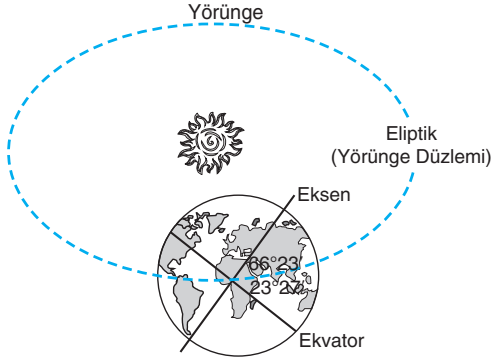
Buna bağlı olarak;

- Bitki örtüsü
- Tarım ürünleri
- Toprak yapısı
- Hayvan türleri
- Akarsu rejimleri
- Buzul alt sınırı ile orman, tarım ve yerleşme üst sınırları aynı enlemdeki noktaların farklıdır.

Buna örnek olarak aynı enlem üzerinde yer alan Çanakkale, Ankara ve Erzurum'un sıcaklıkları aynı değildir. Çanakkale deniz kenarında yer aldığından kışın daha ılık bir iklime sahipken Ankara ve Erzurum karasal iklim özelliklerinden dolayı kış sıcaklıkları daha düşüktür.

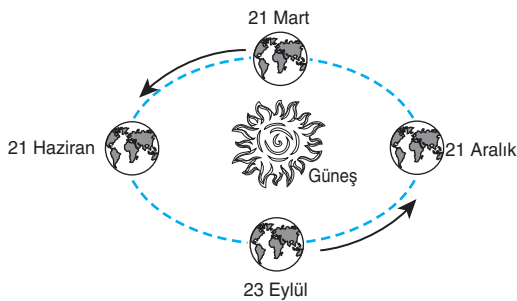

Bilgi Notu**Eksen Eğikliği ile;**

- Yıl boyunca güneş ışınları bir noktaya farklı açılarla düşer.
- Yıl boyunca sıcaklık değişir.
- Yıl boyunca sıcaklık farkları oluşur.
- Yıl boyunca Dünya'nın, Güneş'e karşı konumu değişir.

Dikkat

Dünya'nın Güneş'e karşı konumunun değişmesi, 21 Mart ve 23 Eylül, 21 Haziran, 21 Aralık gibi önemli tarihlerin oluşması ve bu tarihlerde meydana gelen olaylar anlamına gelir.

- **Yıl boyunca** cisimlerin gölge boyları değişir.
- **Yıl boyunca** kara ve denizler (mevsimsel) farklı ısınır, farklı soğurlar.

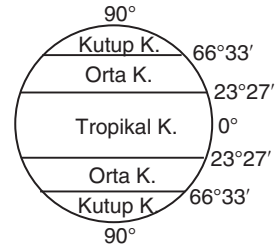
- **Yıl boyunca** Güneş'in ufuk düzlemi üzerindeki tepe noktasının yüksekliği değişir.
- **Yıl boyunca** Güneş'in doğuş ve batış saatleri ile yerleri değişir.
- **Yıl boyunca** aydınlanma çizgisi (daresi) yer değiştirir.

Dönencelerin ve kutup dairelerinin geçtiği enlem dereceleri belirlenmiştir.

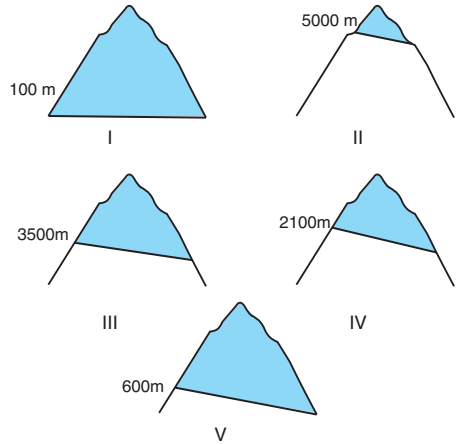
Matematik iklim kuşaklarının oluşmasına neden olur.

Muson Rüzgarları oluşur.

Mevsimler oluşur. Aynı anda Kuzey Yarım Küre'de ve Güney Yarım Küre'de farklı mevsimler yaşanır.

55.

Şekilde verilen dağlarda kalıcı kar sınırı verilmiştir.

Kalıcı kar sınırı Ekvator'dan kutuplara doğru deniz seviyesine iner. Bu nedenle Ekvator'a en yakın olan II numaralı alandır. Çünkü II numaralı alanda kalıcı kar sınırı 5000 metre ile en yüksektir. Ekvator'da çizgisel hız fazla, yerçekimi en azdır. Grup ve tan süresi ise en kısadır.

Dikkat

Ülke	Gerçek alan (km ²)	İzdüşüm alan (km ²)
I	814.000	780.000
II	240.000	232.000
III	112.000	105.000
IV	357.000	350.000
V	410.000	406.000

Yukarıda beş yer ve bu yerlerin gerçek-izdüşüm alanları verilmiştir. En fazla fark I numaralı yere aittir. En dağlık merkez I numaralı alandır.

Türkiye'de Gerçek Alan ile İzdüşüm Alan Arası Farkın Fazla Olduğu Dağlık Alanlar:

Türkiye'de Gerçek Alan ile İzdüşüm Alan arası Farkın Az olduğu Alanlar:

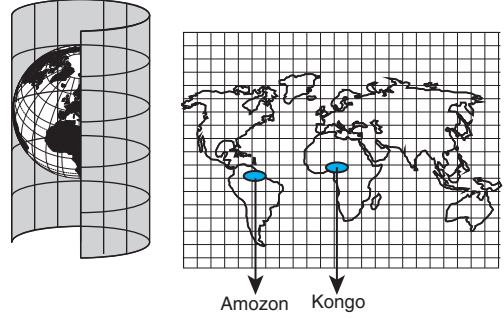

Soruda verilen ülkelere bakılacak olursa III ve V numaralarda verilen Mısır ve Suriye'nin yer şekilleri sade olduğundan gerçek alan ile izdüşüm alan arası fark azdır.

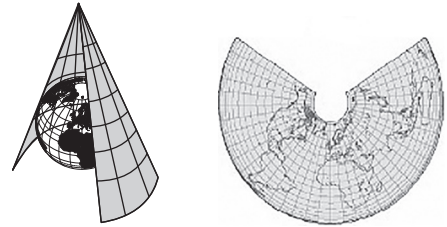
CEVAP: D

58. Soruda verilenlere bakıldığında Dünya'nın küresel şekle sahip olmasından dolayı harita çizimlerinde bozulmalar Ekvator'dan kutuplara doğru artar. Bozulmaları en aza indirmek için projeksiyon yöntemleri kullanılır. Dünya üzerinde Ekvator ve çevresinin haritaya aktarılmasında silindirik projeksiyon yöntemi kullanılır. Model kürenin çevresine düzlem silindirik şekilde sarılmasıyla oluşturulur. Bu çizim yönteminde alan bozulur, şekiller büyür. Bu yöntem daha çok hava ve deniz ulaşımında kullanılan haritalar olarak bilinir.

A seçeneğinde verilen Amazon Havzası denilen alanın çiziminde silindirik projeksiyon kullanılır.

CEVAP: A

59. Soruda verilen konik projeksiyon yöntemi genel olarak Orta Kuşak ve çevresinin çiziminde kullanılır. Düzlem model küre üzerinde koni şeklinde sarılarak çizim yapılır. Bu yöntemle çizilmiş haritalarda şekiller bozulur, alanlar korunur.

Soruya geri dönecek olursak konik projeksiyon yöntemi kullanıldığında A ülkesi Orta Kuşak'ta olmalı ki bozulma az olsun.

B seçeneğinde verilen İtalya Orta Kuşak ülkesidir.

CEVAP: B

152. Soruda jeolojik devirler hakkında bilgi istenmiştir. Geçmişten günümüze doğru sıralaması aşağıdaki gibidir.

Jeolojik Zamanlar ve Süreleri (yıl)	Başlıca Olaylar
Dördüncü Zaman (Kuvaterner) 2 Milyon	<ul style="list-style-type: none"> - Sıcaklığın artarak bugünkü iklimlerin oluşması - Denizlerin şimdiki seviyesine erişmesi - Kültür bitkilerinin yetiştirilmesi ve hayvanların evcilleştirilmesi - Şiddetli soğumayla buzullaşmanın artması - İstanbul ve Çanakkale Boğazları'nın oluşumu - Egeid karasının çökmesi sonucunda Ege Denizi'nin meydana gelmesi - Karadeniz'in Akdeniz'e bağlanması - İnsanın ortaya çıkışı
Üçüncü Zaman (Tersiyer) 80 Milyon	<ul style="list-style-type: none"> - Alp Himalaya kıvrımlarının oluşması - Şiddetli yerkabuğu hareketleri ve volkanik olayların olması - Atlas ve Hint Okyanusları'nın belirlenmesi - Türkiye'de linyit, petrol, tuz ve borasit yataklarının oluşumu - Bugünkü bitki ve hayvan türlerinin ana hatlarıyla ortaya çıkması
İkinci Zaman (Mesozoik) 180 Milyon	<ul style="list-style-type: none"> - Alp kıvrımlarına hazırlık, büyük oranda tortullaşma ve birikme olması - Yerkabuğunun kırıklarla parçalanarak ayrı kıtalara bölünmesi - Dinazor cinsi hayvanların ortaya çıkması
Birinci Zaman (Paleozoik) 325 Milyon	<ul style="list-style-type: none"> - Hersinyen ve Kaledoniyen kıvrım dağlarının oluşması - Şiddetli kıvrımları ve kıtaların bu kıvrımların eklenmesi sonucunda genişlemesi - Zonguldak çevresinde taşkömürü yataklarının oluşması
İlkel Zaman 4 Milyar	<ul style="list-style-type: none"> - Kıtaların çekirdek kısmını oluşturan en eski kıvrımların oluşumu - (Doğu Avrupa, Afrika, Kanada, Suriye ve Arabistan Platoları) - Su yosunu (alg) türünden ilk bitkilerin ortaya çıkması

I → İlkel zaman

Geçmişten günümüze doğru sıralanması aşağıdaki gibidir:

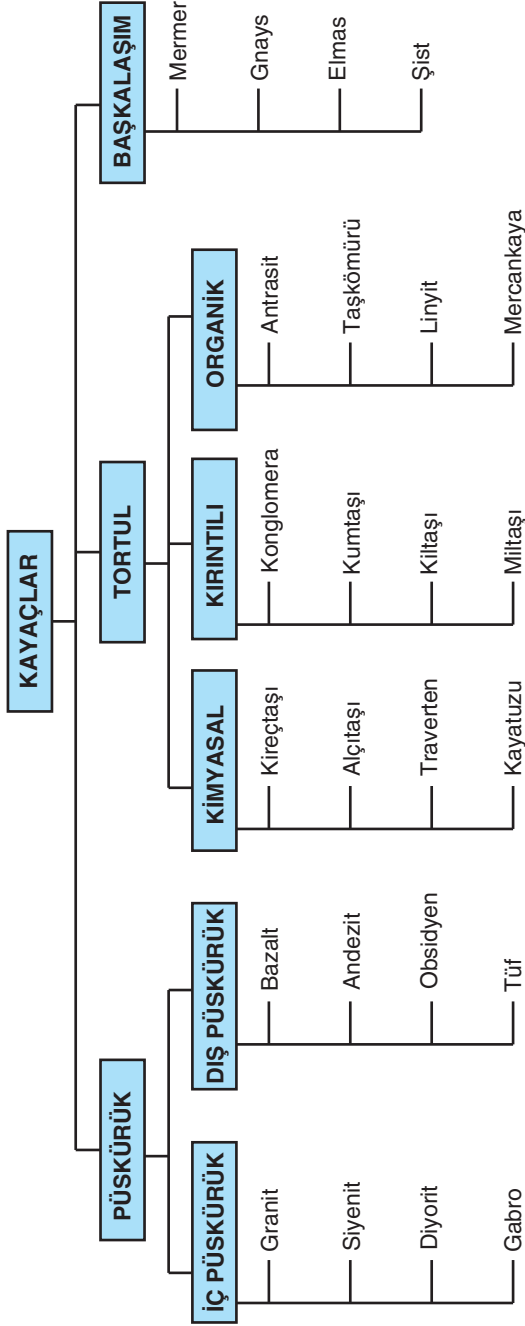
II → İkinci zaman

I, III, II, V, IV

III → Birinci zaman

IV → Dördüncü zaman

V → Üçüncü zaman

CEVAP: A

161. Soruda çöküntü ya da diğer adıyla göçme depremleri kalkerli arazi yapısının olduğu alanlarda ortaya çıkan deprem çeşididir. Bu alanlarda kimyasal tortul kayalardan Kalker (Kireç taşı), Jips (Alçı taşı), Kaya tuzu, Traverten, Sarkıt-Dikit gibi kayaç türleri görülür.

Jips

Kalker

Traverten

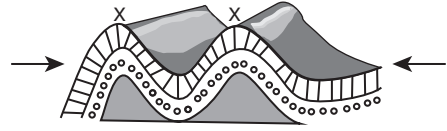
CEVAP: C

Bilgi Notu

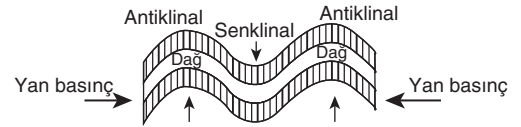
Yeraltında bulunan büyük boşlukların, mağara tavanlarının çökmesiyle oluşan etki alanı ve şiddeti en az olan depremlerdir. Bu tür depremler maden ocaklarının olduğu alanlarda da görülür.

BİDGERS YAYINCILIK

- 162.

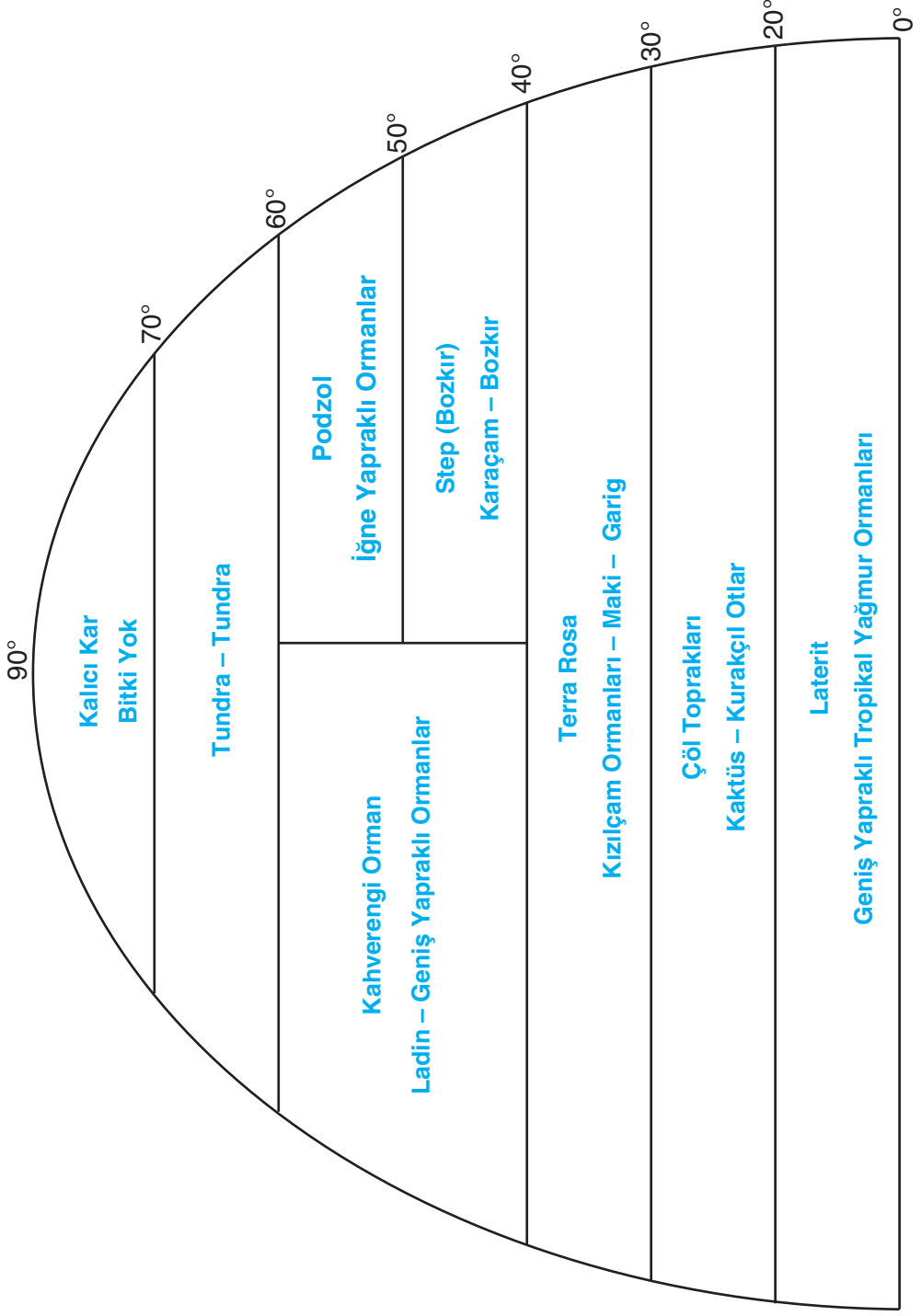
Soruda verilen şekle bakıldığında orojenezle oluşan kıvrımlı dağ sistemi verilmiştir. Bu tür kıvrımlı yapı, yan basınçlara uğrayan yumuşak tabakaların kıvrılmasıyla oluşur. Jeoseklinallerdeki yumuşak tabakaların kıvrılmasıyla yüksekte kalan kısımlara **antiklinal**, alçakta kalan kısımlara **senklinal** denir.

Antiklinal alanları dağlık alanlardır. Bu şekilde oluşan araziler I. jeolojik zamanda oluşan Ural-Altay ve İskandinav Dağları ile III. jeolojik zamanda oluşan Alp-Himalaya Dağlarıdır.

CEVAP: A

ENLEMLERE GÖRE TOPRAK VE BİTKİ ÖRTÜSÜNÜN DAĞILIŞI

356. Verilen enerji kaynaklarından biyokütle ve jeotermal enerjilerin doğaya zararı en azdır. Linyit, taş kömürü, petrol gibi enerji kaynakları fosil yakıt olduğundan çevreye zararı en fazladır.

CEVAP: D

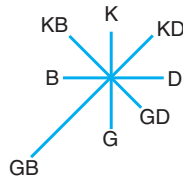
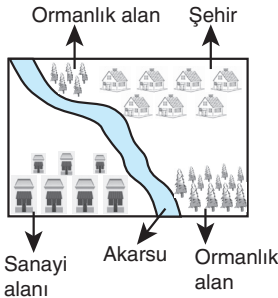
Bilgi Notu

Jeotermal enerji → Yer altındaki sıcak sulardan veya su buharından elde edilen enerjiye denir. Ülkemizde Denizli-Sarayköy ve Aydın-Germencik'te jeotermal santraller kurulmuştur.

357. Dalga, Rüzgar, Gelgit, Güneş gibi verilen enerji kaynaklarının ortak yönü tükenmeyen enerji kaynaklarıdır. Güneşli gün sayısının fazla olduğu alanlarda güneş panelleri yoluyla enerji elde edilir. Türkiye'de güneşli gün sayısının en fazla olduğu yer Güneydoğu Anadolu Bölgesi'dir. Rüzgar enerjisi, esme gücü ve sayısından yararlanılarak elde edilen enerjidir. Ülkemizde ilk kurulan rüzgar enerji santrali İzmir-Alaçatı'dadır. Günümüzde Çanakkale, Aydın, İzmir, Hatay, Osmaniye ve İstanbul Boğazı'nda rüzgar enerji santralleri yer alır.

CEVAP: E

358.

Soruda verilen yerleşim yeri ve rüzgar frekans gülüne bakılarak en fazla yaşanacak çevre sorunu yerleşimin güneybatısında yer alan sanayi alanından çıkan zehirli gazları rüzgarın etkisiyle şehir alanına taşınması sonucu oluşan hava kirliliğidir. Çünkü rüzgarın en fazla estiği yön güneybatıda yer alır.

CEVAP: C

359. Soruda verilen çevre sorunları arasında yol-tünel çalışmalarının artması herhangi bir sorun yaratmaz. Ancak ozon tabakasının delinmesi, anız yakılması, çarpık kentleşme önemli çevre sorunları arasında yer alır.

CEVAP: B

360. İnsanların doğal çevreyi değiştirerek beşeri faaliyetlerini sürdürme çabaları arasında Toroslarda yaylacılık yapılması ve Palandöken'de kış sporlarının yapılması verilemez. Bu faaliyetler doğanın insanı yönlendirmesi sonucu ortaya çıkmaktadır.

Konya Ovası, Sulama Projesi'nin uygulanması ve Ne-fise Akçelik Tüneli'nin yapılması, insanların doğaya hükmederek beşeri faaliyetlerini sürdürmek amacıyla yaptığı çalışmalar arasında yer alır.

CEVAP: E